

ISSN 2223-3822

Andrushkiv, B., Sherstiuk, R., Kyrych N., Pohajdak O., Kuz, T., Hahaliuk, O. (2021) Pandemia – COVID-19, yak yavyshche: dzherela i vytoky, upravlinski metody i zasoby borotby z neiu (hromadskyi kontent) [Pandemic - COVID-19, as a phenomenon: sources and origins, management methods and means of control (public content)]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 24, no. 1, pp. 54-64. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21abmzbn.pdf>

SEPS

Journal

Socio-Economic Problems and the State

ПАНДЕМІЯ – COVID-19, ЯК ЯВИЩЕ: ДЖЕРЕЛА І ВИТОКИ, УПРАВЛІНСЬКІ МЕТОДИ І ЗАСОБИ БОРОТЬБИ З НЕЮ (ГРОМАДСЬКИЙ КОНТЕНТ)¹

Богдан Андрушків

e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4897-5539>

Ольга Погайдак

e-mail: pog.ola77@gmail.com

Роман Шерстюк

e-mail: romsher85@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6253-9421>

Тетяна Кузь

e-mail: tanyasam1981@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0977-7329>

Наталія Кирич

e-mail: nkuruch@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7728-9787>

Ольга Гагалюк

e-mail: gagaliuk.olya@gmail.com

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, Україна, 46001

Article history:

Received: April, 2021
1st Revision: April, 2021
Accepted: May, 2021

JEL classification:

H12

UDC:

352.93

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd2021.01.054>

Анотація: Стаття присвячена розкриттю особливостей сприйняття пандемії в Україні, причин виникнення та загострення соціальних проблем в зв'язку з цим. З метою виявлення причинно-наслідкових зв'язків між ними за сферами діяльності людей у суспільстві визначено роль та місце у вирішенні цієї проблематики громадських об'єднань, в тому числі, академічних формувань. Названо чотири основні сценарії поширення коронавірусу в різних регіонах світу. Наведено результати спостереження за розвитком захворювання. Запропоновано заходи із запобігання поширення вірусу. Наведено також дані про перші спалахи коронавірусу у світі. Відзначено про відсутність державного контролю та механізмів відповідальності. Розкрито роль пандемії, що призвела до серйозних глобальних соціально-економічних наслідків, серед яких: відтермінування чи скасування спортивних, релігійних і культурних подій та поширення побоювань дефіциту поставок різних товарів і продуктів, що в певних регіонах спричинили панічні покупки. Акцентовано увагу на проблемах, які виникають при створенні спеціалізованих медичних закладів та адаптації їх до закладів, які успішно приживаються і функціонують на європейських засадах. Відзначено, що гострі соціальні проблеми, серед яких і пандемія, є підґрунтям політичної нестабільності та негараздів у державі; недостатні протипандемічні умови життя унеможливають реалізацію випереджуючих заходів, повноцінної вакцинації громадян, зміцнення демократичного врядування та інститутів громадянського суспільства. На прикладі Академії економічних наук України НАН вищої освіти України та Академії соціального управління, обговорено та запропоновано можливі стратегії розв'язання цієї гуманітарної проблематики на перспективу. Окреслено основні напрями вирішення пандемічних проблем в Україні на найближчу перспективу.

Ключові слова: пандемія, соціальні проблеми, реформи, НАН вищої освіти України, Академія економічних наук України, Академія соціального управління, охорона здоров'я, пенсійне забезпечення.

¹ Статтю підготовлено за результатами засідання дискусійного клубу Академії соціального управління, за участі представників Академії економічних наук України, НАН ВО України, НТШ та ін.: «Проблеми державотворення: Пандемія – джерела і витоки, методи і засоби боротьби з нею, роль та місце у них громадських та державних академічних формувань. Об'єктивність інформування посттоталітарного суспільства про його розвиток, та організація попереджуючих заходів у цій сфері на основі посилення відповідальності!».

Засідання було присвячено 30-ти річчю незалежності України.

Девіз засідання: «Якщо у здоровому тілі здоровий дух, то у здоровому суспільстві – творча атмосфера, вражаючі результати, висока ефективність».

Андрушків Б. Пандемія – COVID-19, як явище: джерела і витоки, управлінські методи і засоби боротьби з нею (громадський контент) [Електронний ресурс] / Богдан Андрушків, Роман Шерстюк, Наталія Кирич, Ольга Погайдак, Тетяна Кузь, Ольга Гагалюк // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 1 (24). — С. 54-64. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21abmzbn.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми (Вступ).

Можна назвати багато чинників, від яких у суворих пандемічних умовах залежить розвиток економіки, нації та її благополуччя загалом. Та серед них є визначальні, найважливіші. Наприклад, зневажити освіту та науку, означає приректи себе та своїх потомків на ганебне невігластво; зневажати національну культуру і народні традиції, стати посміховиськом для ворогів... Зневажати медицину та охорону здоров'я – приректи себе та своїх близьких і рідних на фізичні муки та страждання.

Найприкріше полягає у тому, що, нарікаючи на недосконалість обслуговування, в багатьох випадках, у міру відсутності власної волі та своєї обмеженості, ми самі собі вороги, бо, ніби всупереч здоровому глузду, зневажаємо себе і дозволяємо робити це іншим. Робимо, – це правда, але треба знову сказати правду, не завжди. Мабуть тому, розвиток цих ділянок має перебувати на постійному, суворому державному контролі. Отже, напрошується висновок: ті, хто свідомо чи не свідомо їх ігнорує чи хоче змінити вікові народні устої і традиції, є ворогом державності, зрадником ідеї її створення і має на меті погубити, не менше, не більше, - націю...Боже творіння. На даний час маємо власне багато прикладів, коли люди свідомо чи не свідомо підрубують ту гілку на якій повсідалися.

Учасники засідання запропонували разом поміркувати над вирішенням цієї проблеми.

Публіцистичний відступ: Пригадався випадок з засідання колегії однієї з регіональних управлінських структур кінця 90-х років. Власне, в цей період розвітала злочинність, грабунки, рекет, захоплення державних підприємств ін. Один із членів колегії вніс у порядок денний питання про методи боротьби із злочинністю органів внутрішніх справ. На цю пропозицію дуже різко відреагував генерал МВС, запитавши з притиском, що ви, мов, панікуєте, поширюєте плітки? Ми володіємо ситуацією! Вас же не обікрали? Ви чію думку висловлюєте і т.д.

Ініціатору довелося парировати репліку генерала словами: «Я не висловлюю думки простих людей, бо вони вас давно б розігнали. Маю відвагу висловити думку... пограбованих усіх членів колегії...яким не дуже зручно висловлюватись з цієї теми, бо це означає розписатись у своїй безпорадності».

Генерала заслухали, справи у сфері правопорядку покращилися уже без нього.

Сьогодні мова піде про інші проблеми. Пандемія коронавірусу виникла не зразу. Спроби її виникнення проявляли себе неодноразово. Панічно, час від часу, появлялися повідомлення про пташиний грип, потім про свинячий, але якось ці прояви зникали так, як з'являлися. І от, накінець, цей вірус засвітився широкомасштабно, у цілому світі отримавши назву «COVID-19». Хворіють люди на селі, і в місті, при тому кожен по своєму. В ЗМІ появилася повідомлення, що «COVID-19» вразив полярників. Статистика неоднорідна і безсистемна. Складається враження, що як нам потрібно, так і напишемо. Обіцяють політики акції протестів – будь ласка, захворюваність зростає. Потрібно послабити – із 10-ти тис. захворювань за день скоротилась до 2-ох тис. Політики маніпулюють ситуацією.

Людей дивують повідомлення про те, що населення не бажає вакцинуватись. Можливо, хтось і боїться ін'єкції, але коронавірусу бояться ще більше. В цьому зв'язку виникають домисли про те, що вакцини перекинуть у приватні аптеки і будуть продавати людям за гроші так, як церковне вино подароване французами Києво-Печерській лаврі для причастя віруючих, яке продавали у торгових лавочках Києва.

Власне, ці та інші обставини обумовлюють актуальність та своєчасність цієї проблематики, необхідність обговорювати та досліджувати її.

Цей розділ статті хочемо присвятити аналізу та висвітленню поточної соціально-економічної ситуації у пандемічній сфері суспільного життя. Звичайно, що статистична

інформація може швидко змінюватися через вплив різних економічних, соціальних, політичних чинників, розвиток міжнародних подій. Відомості можуть виявитися розмитими, нечіткими, ненадійними та спотворювати загальну суспільну картину, але необхідними для координації процесів і прийняття управлінських рішень.

2. Аналіз соціально-економічної ситуації.

Необхідно сказати, що коронавірусна хвороба у світі та, власне COVID-19, спалахи якої як тяжкого гострого респіраторного синдрому, мали місце у 2002–2004 та ін. роках і мають продовження вже як своєї, хоч і нетривалої, історії в 2019 та 2021 роках.

Довідково: За даними Вікіпедії: Пандемія коронавірусної хвороби 2019-2021 — поточна пандемія коронавірусної хвороби 2019 (COVID-19), спричинена SARS-CoV-2. Спалах захворювання розпочався у грудні 2019 у м. Ухань, Хубей, КНР, та визнаний ВООЗ пандемією 11 березня 2020 року. Станом на 21 лютого 2021 року: 111 434 139 випадків, у майже всіх країнах та територіях. Унаслідок захворювання 2 467 481 людей померли, 62 896 305 людей одужало.

Як відомо, 13 липня 2020 року глава Всесвітньої організації охорони здоров'я Тедрос Адан Гебрейесус назвав чотири основні сценарії поширення коронавірусу в різних регіонах світу:

Перший сценарій реалізувався в країнах, які були попереджені і обізнані про спалах хвороби – в результаті, їм вдалося уникнути великих і складних наслідків (це стосується деяких країн Південно-Східної Азії, Карибського басейну, Африки та Тихоокеанського регіону).

Другий сценарій спостерігався в багатьох країнах Європи (масштабні спалахи захворювання, проте, їх вдалося взяти під контроль завдяки випереджувальним заходам сильного управлінського впливу).

Третій сценарій розгортався в країнах, яким вдалося подолати перший пік спалаху хвороби, проте, вони послабили обмеження і тепер змушені боротися з новою хвилею захворювання (глава ВООЗ не навів приклади).

Четвертий сценарій – фаза інтенсивної передачі інфекції (Америка, Південна Азія і кілька країн Африки).

Ми не відкриємо таємниці, що вірус передається переважно під час близьких контактів і повітряно-крапельним шляхом, коли людина кашляє або чхає. Людина може заразитися, доторкнувшись до зараженої поверхні (дверної ручки, стола), а потім до обличчя (очі, ніс, рот). Найбільш заразно є людина із симптомами, але можливе й зараження від людини без симптомів. Проміжок часу між моментом зараження і появою перших симптомів, як правило, складає 5 днів, але може бути від 2 до 14 днів. Серед поширених симптомів – гарячка, кашель, задишка. Ускладнення можуть містити запалення легень і гострий респіраторний дистрес-синдром. Хочемо пояснити, що ці дані необхідні для здійснення організаційного управлінського впливу керівникам без відповідної медичної освіти.

Тут хочемо привести не дуже компетентне спостереження за розвитком захворювання. У тих хворих, хто без сімейного лікаря, при перших проявах, приймали ліки – захворювання відступало. Тим часом, лікарі, за затвердженою схемою, не рекомендують певний час приймати дієві ліки, пояснюючи необхідність тижневої витримки за схемою, послабленням імунітету. Після певної перерви призначають КТ, УЗІ (засоби комп'ютерної томографії, рентгеноскопії) і т.п. До цього часу, хворий, нібито, має перебувати на карантині. Тим часом, куди не досягає медицина, правлять плітки і слухи. В очікуванні карантинного тижня, у хворого є можливість поширювати вірус серед близьких, рідних і знайомих... Люди не знають, що таке регламент, схема лікування, послаблення імунітету і т.д.

На початку 2020 року проти хвороби не існувало вакцини та специфічних

протівірусних препаратів.

Первинне лікування – симптоматичне й підтримувальне. Важливими для профілактики є миття рук з милом, прикривання рота при кашлі, соціальне дистанціювання, а також нагляд і самоізоляція для людей, що підозрюють зараження.

Заходи із запобігання поширення вірусу містять обмеження подорожей, карантин, комендантську годину, контроль ризику на робочому місці, відтермінування або скасування подій, закриття деяких об'єктів. Серед інших заходів: сувора ізоляція у Хубеї, національний або регіональний карантин в інших країнах, комендантська година в КНР і Південній Кореї, закриття кордонів та обмеження в'їзду пасажирів, перевірка в аеропортах та вокзалах, заборона на виїзд пасажирів. Усі навчальні заклади закрили на національному або місцевому рівні в понад 124 країнах, що вплинуло на якість освіти понад 1,2 млрд. студентів, спад виробництва, призупинення функціонування інфраструктури, поглиблення розмаїтих криз та ... поширення «таємничої теорії змови» згідно з якою передбачено на цьому світі залишити лише... «золотий мільярд».

Із кінця 2020 – початку 2021 року у світі почалася масова вакцинація населення. Має вона місце і в Україні.

Пандемія призвела не лише до серйозних глобальних соціально-економічних наслідків, а й відтермінування чи скасування спортивних, релігійних і культурних подій та поширення побоювань дефіциту поставок різних товарів і продуктів, що в певних регіонах спричинили панічні покупки. Дезінформація з теми «теорії змови» про вірус активно поширювались Інтернетом. Як результат, у низці країн спалахнули протести, спостерігалися випадки ксенофобії і расизму проти китайців та інших жителів Східної й Південно-Східної Азії.

Необ'єктивна інформація та перестраховальні повідомлення викликали серед населення немало паніки і хвилювань. Отже, несумлінне відношення до проблеми окремих державних органів управління з одного боку та спекуляція на цьому політиків з іншого, обумовили необхідність посилення роз'яснювальної роботи серед населення, розробки конкретних управлінських і дієвих професійних заходів з попередження цього лиха.

3. Виклад основного матеріалу.

Звичайно, що регіонально, пандемія має свої особливості не лише у кожному регіоні світу, а навіть в кожному регіоні України. В кожному регіоні по своєму вираховують соціально-економічні та навіть політичні наслідки цього явища. Тим часом, в результаті бездіяльності відповідальних Міністерств і відомств відчувається інерційність, так званої, боротьби з поширенням пандемії. Людям набридає поширення негативної гнітючої інформації про проходження пандемії в державі. Системні повідомлення про кількість захворювань, смертей і дешевих заклики агітаційного характеру всім перейти на «масочний режим», до речі, підкреслюють не лише безпорадність. Такі дії уряду та МОЗ України дратують населення, не вселяють оптимізму.

Декілька слів про фізичні та бюрократичні негаразди у цій сфері. Точніше, комбіновані знуцання з використанням морально-фінансових чинників в охороні здоров'я, яке за Конституцією України є безкоштовним. Здається, що тут не зрозуміло? Звертаєшся і отримуєш допомогу. Не хвора людина ніколи у лікарню не звертатиметься. Хтось поставив мету – безкоштовне державне лікування людей зробити таким, щоб обов'язково скомпрометувати систему охорони здоров'я і привести до радянської трагікомічної відповідності: лікуєшся безкоштовно – лікуєшся даремно. Одне слово, і тут ставиться мета розчарувати обивателя та до такого ступеню, щоб не лише все і всіх ганджувати, а й добитися головного... під колективний сміх голосувати не за позитивні зрушення і зміни, а проти, так званого, зла, а ті, хто у цьому має толк

(політтехнологи) маніпулюють голосами так, як їм потрібно та досягнуть того, чого треба.

Не потрібно особливо напружуватися, щоб зрозуміти. На даний час триває створення таких умов, при яких приватизація лікарень має відбутися безболісно. Все одно за лікування потрібно платити, офіційно чи неофіційно... Як результат, отримуємо не те, до чого прагнули якості медичного обслуговування, здорового суспільства, а те, що потрібно їм, олігархам.

Особливою справою у цій сфері, для окремих «бізнесменів», є фармацевтика. Тут функціонує виробнича частина, де виготовляють лікарства, і маркетингово-збутова, яка займається їх реалізацією споживачам.

Все було б добре, та, за твердженням експертів, значна частина (більше половини) ліків є фальсифікатом.

Щодо забезпечення населення (хворих) ліками та їх вартість, то тут ситуація теж оригінальна.

Важко сказати, чи ці процеси державою координуються на предмет своєчасності, повноти, якості, етики, естетики, культури інших показників обслуговування, чи розвивається вона хаотично... А, можливо, держава зацікавлена у такому послабленому управлінському контролі, а, можливо, неспроможна його забезпечити? Кому це вигідно?

***Довідково:** За даними Інтернет ресурсу, в Україні, на даний час, для вирішення цієї проблеми (забезпечення споживачів ліками), працює 9 національних аптечних мереж. На початок 2018 року нараховувалось більше 16,19 тис. аптек і 4,28 тис. аптечних пунктів. Всього в Україні працює 20,5 тис. торгових точок. Станом на 2018 рік таких нараховувалось 5,2 тис.*

Роздумуючи над цією проблематикою, задаємось запитаннями: Чи варто лікувати орган, який, при його збереженні, буде порушувати функції всього організму. Можливо, його оперативно видалити і поставити протез? (На даний час рівень комп'ютерно-електронного обслуговування дає змогу організувати забезпечення населення ліками від отримання рецепту до поставки його споживачу); Чи варто зберегти життя організмові, який у процесі свого існування обов'язково викличе епідемію, котра потім масово забиратиме життя близьких та співвітчизників, ще треба подумати? Допоки думаємо, ворог робить своє.

Вислів у розмові: «Хто з нас не хворів?» і вислів: «Хто з нас нині здоровий, чи хто з нас не лікувався?», – не ідентичні. Про це потрібно говорити. Хворіти – це одне, а лікуватися – зовсім інше.

Майже систематично у рубриці «надзвичайно важливе» ЗМІ, телебачення перенасичені зверненнями до сердечних співвітчизників про порятунок. Періодично оголошуються збір коштів на лікування, в т.ч. і за кордоном. Тільки там і тільки їм це під силу. Усміхнені онкологи з Ізраїлю на широкому екрані пропонують вирішення онкопроблем. Вартість якихось 100, 200 чи 300 тис. дол. США. При тому, ніякої відповідальності за результати лікування. Все, як правило, обумовлено угодами, все «окей».

Тим часом, спостережливі місцеві ентузіасти не сплять. Під знаменитими брендами типу медичний центр «Оксфорд Медікал», «Гарвард Медікал» і т.п. відкривають свої заклади. Все просто, за кордоном родина заробить копійку (або вдома «наскребуть»), закупляють морально застаріле обладнання за кордоном і уже на розі вулиць «Суворова і Котовського» висить реклама про якісні послуги приватних лабораторій, стоматологій, інших спеціалізованих медичних закладів, які успішно приживаються і функціонують на Європейських засадах, даючи доходи у бюджет та його власнику.

Дехто пропонує (і це можна було б насправді зробити) оголосити аналогічний

збір коштів від благодійників та меценатів (деякі від власних щедрот дають копійку) для закупівлі меблів, новітнього обладнання для державних лікарень, на якому могли б працювати наші спеціалісти. Та медичне обслуговування державне, «безкоштовне». Тому, як бачимо, ці ніші успішно заповнюють «приватники».

Справді, згідно з Конституцією України, охорона здоров'я та лікування безкоштовні. Тим часом, треба погодитись, що більшість медичних аналізів, як правило виконується у приватних лабораторіях.

У лікарні чисельні аналізи, УЗІ, Томографію-MPT на лікарі рекомендують робити у приватних лабораторіях і центрах. Більшість з них, наприклад, хімічні аналізи «приватники» фактично здійснюють у державних установах, таким чином, даючи заробити посередникам, яких теж наплодилося чимало, 300, 500, 700 і навіть 3000 грн. Ідете в лабораторію, вас радо зустрічають і через день довідка у вас в кишені.

Все за правилами, знижки на фальсифіковані лікарства для інвалідів і пенсіонерів складають сміхотворні відсотки від їх вартості.

Купити, передбачені на пільгових умовах, лікарства у соціальних аптеках теж не завжди можна. Попри те, поряд із соціальною аптекою, завжди успішно функціонують приватні зелені та інші різнокольорові аптеки, де ці ж лікарства є завжди.

Одне слово, відсутність державного контролю та механізмів відповідальності перетворили органи охорони здоров'я, як і освіту та культуру, в структури прикриття державного лицемірства, а лікарів, в одному випадку, – у заробітчанин, в іншому – приймачами принизливих «подачок».

Чи можна з державних позицій державного управління керувати цими процесами так, щоб запобігти розвитку всіх негативних процесів, а не лише від «COVID-19»? Власне, у цьому мабуть полягає покликання держави. Інструментами реалізації цих покликань виступають відповідні Міністерства. Що ж відбувається якщо такого впливу з боку держави немає? Кожен скаже, будемо довго блукати між двох сосен: у нашому випадку між ЄС і ... РФ. Ми знаємо, чого хочемо!

4. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

У межах цього дослідження, яке здійснено у формі круглого столу громадських академічних формувань, були описані лише найбільш гострі й злободенні пандемічні проблеми в сучасній Україні. На кінець потрібно усвідомити, що гострі соціальні проблеми, серед яких і пандемія, є підґрунтям політичної нестабільності та негараздів у державі; недостатні протипандемічні умови життя унеможливають реалізацію випереджуючих заходів, повноцінної вакцинації громадян, зміцнення демократичного врядування та інститутів громадянського суспільства.

Світова практика свідчить, що, коли зубожіння населення перевищує 80 %, будь-яку владу міняють, причому самі громадяни, є випадки і у насильницький спосіб. Через те, без їх належного розв'язання, інтеграція України до європейського політико-правового простору є неможливою.

Для того, щоб підняти ефективність боротьби з пандемією та попередити зловживання у цій сфері варто:

- розкривати систематично, що роблять вітчизняні науковці з попередження епідемії, які наукові напрями є успішними, які перспективи вирішення проблеми тощо;
- створити на місцях громадські центри медичних експертиз для контролю за використанням вакцин на місцях;
- Кабінету Міністрів варто заснувати премії з наукового обґрунтування та виготовлення вітчизняних вакцин. В Україні є потужний науковий потенціал та достатньо ресурсів для вирішення цієї проблеми. Немає доброї державної волі;
- активізувати громадську думку з теми боротьби з корона вірусом,

передбачивши своєрідні санітарні дружини, які мали б успішно функціонувати у кожній об'єднаній територіальній громаді;

- посилити відповідальність за невиконання прийнятих державою та урядом заходів з попередження пандемії.

Бог допомагає народу здобути волю, а земля та інші ресурси – забезпечити благополуччя як у родинах, так і в цілому у державі. Бог допоможе у вирішенні усіх цих питань. Ми у цьому переконуємося кожен раз. Хто свідомо чи не свідомо їх ігнорує, чи хоче змінити ці устої – є віроломним ворогом державності, зрадником ідеї її створення і має на меті погубити, не менше, не більше, – націю. Незабаром, не за горою, грядуть чергові вибори, вони будуть нетрадиційними. Будуть зміни.

Author details (in Russian)

ПАНДЕМИЯ – COVID-19, КАК ЯВЛЕНИЕ: ИСТОЧНИКИ И ИСТОКИ, УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ МЕТОДЫ И СРЕДСТВА БОРЬБЫ С НЕЙ (ОБЩЕСТВЕННЫЙ КОНТЕНТ)

Богдан Андрушків

e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4897-5539>

Ольга Погайдак

e-mail: pog.ola77@gmail.com

Роман Шерстюк

e-mail: romsher85@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6253-9421>

Татьяна Кузь

e-mail: tanyasam1981@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0977-7329>

Наталья Кирич

e-mail: nkuruch@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7728-9787>

Ольга Гагалюк

e-mail: gagaliuk.olya@gmail.com

Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя
ул. Русская, 56, г. Тернополь, 46001, Украина

Аннотация. Статья посвящена раскрытию особенностей восприятия пандемии в Украине, причин возникновения и обострения социальных проблем, в связи с этим. С целью выявления причинно-следственных связей между ними по сферам деятельности людей в обществе определена роль и место в решении этой проблематике общественных объединений, в том числе, академических формирований. Упомянуто четыре основных сценария распространения коронавируса в различных регионах мира. Приведены наблюдения за развитием заболевания. Предложены меры по предотвращению распространения вируса. Приведены данные о первых вспышках коронавируса в мире. Указано об отсутствии государственного контроля и механизмов ответственности. Раскрыто роль пандемии, которая привела к серьезным глобальным социально-экономическим последствиям, отсрочке или отмены спортивных, религиозных, культурных событий и распространение опасений дефицита поставок различных товаров и продуктов, что в определенных регионах вызвало панические покупки. Акцентировано внимание на проблеме, которая возникает при создании специализированных медицинских учреждений, которые успешно приживаются и работают на европейских началах. Отмечено, что острые социальные проблемы, среди которых и пандемия, является основой политической нестабильности и проблем в государстве; недостаточные противопандемических условия жизни делают невозможным реализацию опережающих мер, полноценной вакцинации граждан, укрепление демократического управления и институтов гражданского общества. На примере Академии экономических наук Украины НАН высшего образования Украины и Академии социального управления, предложено стратегию решения этой гуманитарной проблематики на перспективу. Определены основные направления решения пандемических проблем в Украине на ближайшую перспективу.

Ключевые слова: COVID-19, пандемия, социальные проблемы, реформы, НАН высшего образования Украины, Академия экономических наук Украины, Академия социального управления, здравоохранение, пенсионное обеспечение.

Author details (in English)

PANDEMIC – COVID-19 AS A PHENOMENON: SOURCES AND ORIGINS, MANAGEMENT METHODS AND MEANS OF CONTROL (PUBLIC CONTENT)

Bohdan Andrushkiv

e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4897-5539>

Olha Pohajdak

e-mail: pog.ola77@gmail.com

Roman Sherstiuk

e-mail: romsher85@gmail.com
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6253-9421>

Tetiana Kuz

e-mail: tanyasam1981@gmail.com
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0977-7329>

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University
 56 Ruska str., 46001, Ternopil, Ukraine

Nataliia Kyrych

e-mail: nkuruch@gmail.com
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7728-9787>

Olha Hahaliuk

e-mail: gagaliuk.olya@gmail.com

Abstract. *The article is devoted to revealing the peculiarities of the perception of the pandemic in Ukraine, the causes and exacerbation of social problems in this regard. In order to identify the causal links between them in the spheres of human activity in society, the role and place in solving this problem of public associations, including academic formations, has been determined. Four main scenarios for the spread of coronavirus in different regions of the world are mentioned. Observations of the disease development are given. Measures to prevent the spread of the virus have been proposed. Data on the first outbreaks of coronavirus in the world are given. The lack of state control and accountability mechanisms is noted. The role of the pandemic, which has led to serious global socio-economic consequences, the postponement or cancellation of sporting, religious and cultural events and the spread of fears of shortages in the supply of various goods and products, which in some regions caused panic shopping is outlined. Emphasis is placed on the problem that arises when creating specialized medical institutions that successfully take root and operate on a European basis. It is noted that acute social problems, including a pandemic, are the basis of political instability and unrest in the state; insufficient anti-pandemic living conditions make it impossible to implement preventive measures, full vaccination of citizens, strengthening democratic governance and civil society institutions. On the example of the Academy of Economic Sciences of Ukraine of the National Academy of Science of Higher Education of Ukraine and the Academy of Social Management, a strategy for solving this humanitarian problem in the future is proposed. The main directions of solving pandemic problems in Ukraine in the near future are outlined.*

Key words: *pandemic, social problems, reforms, National Academy of Science of Higher Education of Ukraine, Academy of Economic Sciences of Ukraine, Academy of Social Management, health care, pension provision.*

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21abmzbn.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Andrushkiv, B., Sherstiuk, R., Kyrych N., Pohajdak O., Kuz, T., Hahaliuk, O. (2021) Pandemiia – COVID-19, yak yavyshe: dzherela i vytoky, upravlynski metody i zasoby borotby z neiu (hromadskyi kontent) [Pandemic - COVID-19, as a phenomenon: sources and origins, management methods and means of control (public content)]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 24, no. 1, pp. 54-64. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21abmzbn.pdf>

Використана література:

1. Андрушків Б.М. Про кризу взаємовідносин у загальній теорії криз /, Б. М. Андрушків, Н. Б. Кирич, І. П. Сівчук // Регіональна економіка. – 2008. – №8. – С. 122–134.
2. Б. Андрушків, Н. Кирич, Л. Мельник. Роль освіти в організації використання Європейських відходів до забезпечення сталого розвитку економіки у пост конфліктний період. // Вісник економічної науки України // - 2016 р., № 1(30) с. 3-6.
3. Біла книга національної освіти України / Т.Ф. Алексеєнко, В.М.Аніщенко, Г.О.Балл [та ін.]; за редак. В.Г. Кременя; НАПН України. – К.: Ін-форм.системи, 2010. – 342 с.

4. Верховна Рада України (2011) Закон України від 07.09.2011 р. № 3612-VI «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я в Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3612-17> (дата звернення: 05.05.2021).
5. Кирич Н.Б. Особливості управління техніко-економічними факторами стабілізації виробництва на сучасному етапі // Галицький економічний вісник. – 2006. – № 2 (9). – С. 33 – 38.
6. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.
7. Лехан В. М., Крячкова Л.В., Волчек В.В. (2008) Проблеми та перспективи перебудови стаціонарної медичної допомоги вторинного рівня. Східноєвроп. журн. громад. здоров'я, 2(2): 44–52.
8. Лехан В.М., Слабкий Г.О., Шевченко М.В. (2009) Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір. Київ, с. 30–31.
9. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» від 06.04.2017 №2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19> (дата звернення: 25.04.2021).
10. «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів» від 19.10.2017 № 2168-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19> (дата звернення: 30.04.2021).
11. «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості» від 14.11.2017.
12. Половина безробітних українців мають вищу освіту. Служба зайнятості. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/01/24/633326/>. (дата звернення: 05.05.2021).
13. Рівний доступ до якісної освіти (звіт за перший етап). “Програма підтримки вироблення стратегії реформування освіти” URL: www.irf.ua/files/ukr/programs_edu_ep_329_ua_eaqefv.doc (дата звернення: 20.04.2021).
14. Сисоєва С. Освітні реформи: освітологічний контекст / С. Сисоєва // Теорія та практика управління соціальними системами. – 2013. – № 3. С.44-55
15. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. URL: http://studopedia.com.ua/1_41375_suchasniy-stan-ohoroni-pratsi-v-ukraini-ta-za-kordonom.html (дата звернення: 05.05.2021).
16. Слабкий Г.О. Методичні підходи до оптимізації мережі закладів охорони здоров'я. Практика управління медичним закладом. 2011: С. 10–14. <https://doi.org/10.7748/mhp.14.5.10.s11>
17. Слабкий Г.О., Шевченко М.В., Зозуля А.І. Госпітальні округи: реальність і ризики їх створення. Україна. Здоров'я нації. 2012.: вип. 3. С. 261–265.
18. Шевченко М.В., Яценко Ю.Б. Результати оптимізації вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги у пілотних регіонах у 2012 р. Східноєвроп. журн. громад. здоров'я, 2013. 1(21): 288–289.

References

1. Andrushkiv B.M., N. B. Kyrych, I. P. Sivchuk (2008) Pro kryzu vzajemovidnosyn u zagaljnij teoriji kryz. [On the crisis of relations in the general theory of crises]. Regionalna ekonomika. -- no. 8. – pp. 122–134.

2. B.Andrushkiv., N.Kyrych., L. Meljnyk. (2016) Rolj osvity v orghanizaciji vykorystannja Jevropejskykh vidkhodiv do zabezpechennja stalogo rozvytku ekonomiky u post konfliktnyj period. [The role of education in organizing the use of European waste to ensure sustainable economic development in the post-conflict]. *Visnyk ekonomichnoji nauky Ukrainy*. vol. 1(30) pp. 3-6.
3. T.F. Aleksjejenko, V.M.Anishhenko, Gh.O.Ball [ta in.]. Bila knygha nacionaljnoji osvity Ukrainy [White Book of National Education of Ukraine]; za red.akad. V.Gh. Kremenja; NAPN Ukrainy. – K.: In-form.systemy. – 342 p.
4. Zakon Ukrainy vid 07.09.2011 r. no 3612-VI «Pro porjadok provedennja reformuvannja systemy okhorony zdorov'ja v Vinnycjkij, Dnipropetrovsjkij, Donecjkij oblastjakh ta misti Kyjevi» [Law of Ukraine type 07.09.2011 no 3612-VI «On the procedure for reforming the health care system in Vinnytsia, Dnipropetrovsk, Donetsk regions and cities of Kyiv»] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3612-17>.
5. Kyrych N.B. (2006). Osoblyvosti upravlinnja tekhniko-ekonomichnymy faktoramy stabilizaciji vyrobnyctva na suchasnomu etapi. [Features of management of technical and economic factors of stabilization of production at the present stage] *Ghalyckyj ekonomichnyj visnyk*. no. 2 (9). – pp. 33 – 38.
6. Kremenj V.Gh. (2007). Filosofija nacionaljnoji ideji. Ljudyna. Osvita. Socium. [Philosophy of the national idea. Man. Dawn. Socium.] – K.: Ghramota,. – 576 p.
7. Lekhan V. M., Krjachkova L.V., Volchek V.V. (2008) Problemy ta perspektyvy perebudovy stacionarnoji medychnoji dopomogy vtorynnogho rivnja. [Problemy ta perspektyvy perebudovy stacionarnoji medychnoji dopomogy vtorynnogho rivnja.] *Skhidnojevrop. zhurn. ghromad. zdorov'ja*, vol. 2(2): pp. 44–52.
8. Lekhan V.M., Slabkyj Gh.O., Shevchenko M.V. (2009) Strateghija rozvytku systemy okhorony zdorov'ja: ukrajinskyj vymir. [Health development system development strategy: ukrajinskyj vymir]. Kyjiv, pp. 30–31.
9. «Pro vnesennja zmin do dejakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo udoskonalennja zakonodavstva z pytanj dijalnosti zakladiv okhorony zdorov'ja» ["On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Improvement of Legislation on the Activities of Health Care Institutions"] vid 06.04.2017 no. 2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19>.
10. «Pro derzhavni finansovi gharantiji nadannja medychnykh poslugh ta likarsjykh zasobiv» vid 19.10.2017 no. 2168-VIII. ["On state financial guarantees for the provision of medical services and medicines" dated 19.10.2017 № 2168-VIII.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>.
11. «Pro pidvyshhennja dostupnosti ta jakosti medychnogho obslughovuvannja u siljskij miscevoli» vid 14.11.2017 ["On improving the availability and quality of medical care in rural areas" from 14.11.2017]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2206-19>
12. Polovyna bezrobitnykh ukrajinciv majutj vyshhu osvitu. [Half of unemployed Ukrainians have higher education].
13. Rivnyj dostup do jakisnoji osvity (zvit za pershyj etap). “Proghrama pidtrymky vyroblennja strateghiji reformuvannja osvity” [Equal access to quality education (report for the first stage). “Education Reform Strategy Support Program”] URL: www.irf.ua/files/ukr/programs_edu_ep_329_ua_eaqefv.doc.
14. Sysojeva C. (2013). Osvitni reformy: osvitologhichnyj kontekst. [Educational reforms: educational context]. *Teorija ta praktyka upravlinnja socialjnymy systemamy*. -- no. 3. pp. 44-55.
15. Suchasnyj stan okhorony praci v Ukraini ta za kordonom [The current state of labor protection in Ukraine and abroad]. URL: http://studopedia.com.ua/1_41375_suchasniy-stan-ohoroni-pratsi-v-ukraini-ta-za-kordonom.html.

16. Slabkyj Gh.O. (2011) *Metodychni pidkhody do optymizacii merezhi zakladiv okhorony zdorov'ja. Praktyka upravlinnja medychnym zakladom* [Methodical approaches to optimizing the network of health care facilities. The practice of managing a medical institution]: pp. 10–14. <https://doi.org/10.7748/mhp.14.5.10.s11>
17. Slabkyj Gh.O., Shevchenko M.V., Zozulja A.I. (2012) *Ghospitaljni okrugy: realnistj i ryzyky jikh stvorennya. Ukraïna. Zdorov'ja naciji*. [Госпітальні округи: реальність і ризику їх створення. Україна. Здоров'я нації]. Vol. 3. pp. 261–265.
18. Shevchenko M.V., Jashhenko Ju.B. (2013) *Rezultaty optymizacii vtorynnoji (specializovanoji) medychnoji dopomoghy u pilotnykh rehionakh. Skhidnojevrop. zhurn. ghromad. zdorov'ja*. [Results of optimization of secondary (specialized) medical care in pilot regions in 2012. Eastern Europe. magazine. communities. health]. vol. 1(21): pp. 288–289.

© 2021 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
You are free to:
Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
Under the following terms:
Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
No additional restrictions
You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

